

Kvinnliga politikers betydelse för kvinnofrid

En kvantitativ studie om sambandet mellan högre kvinnlig representation på kommunal nivå och ett gott kommunalt kvinnofridsarbete

Abstract

Utifrån teorier om att det finns en koppling mellan deskriptiv representation och substantiell representation, behövs kvinnor i politiken för att kvinnors intressen ska representeras. Ett sådant kvinnligt intresse kan antas vara att kommunernas kvinnofridsarbete ska vara välfungerande och prioriterat. Samtidigt visar statistik att kvinnor endast sitter på 36% av alla ordförandeposter (i kommunstyrelsen, nämnder och utskott) i Sveriges kommuner. I den här uppsatsen undersöks om det finns ett samband mellan kvinnlig representation, i form av andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen och ett gott kommunalt kvinnofridsarbete. Statistik metod används för att söka belägg för sambandet och analysverktygen består både av enklare sambandsanalyser och linjär multivariat regressionsanalys. Resultatet visade att det i urvalet av kommuner fanns en svag korrelation men det var inte statistiskt säkerställt. Regressionsanalysen, där kontroll för andra förklaringsfaktorer ingick, visade att högre andel kvinnor på ordförandeposter har en positiv effekt på det kommunala kvinnofridsarbetet (dock ej signifikant).

Nyckelord: närvarons politik, kvinnlig representation, kvinnors intressen, kommunernas kvinnofridsarbete, kommunala ordförandeposter

Antal ord: 8442

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Kvinnlig representation i svenska kommuner	4
1.2 Kommunernas kvinnofridsarbete	4
1.3 Syfte och frågeställning	5
1.4 Disposition	6
2. Teoretisk referensram	7
2.1 Representation	7
2.2 Kvinnors intressen	9
2.3 Tidigare empirisk forskning	10
3. Metod	14
3.1 Statistisk metod	14
3.1.1 Sambandsanalys	14
3.2 Operationalisering av variabler	16
3.3 Validitet och reliabilitet	19
3.4 Avgränsingar	20
3.5 Bortfall	21
3.6 Material	22
4. Empirisk analys	24
4.1 Deskriptiv statistik	24
4.2 Sambandanalyser	27
4.3 Bivariat regressionsanalys	29
4.4 Multivariat regressionsanalys	30
5. Diskussion	33
6. Slutsatser	36
7. Källförteckning	37

1. Inledning

Enligt Anne Phillips (2000) teori om “närvarons politik” har politiska representanters sociala tillhörighet betydelse för vilken politik de för, då vilka de är ofta påverkar deras erfarenheter. En jämn könsfördelning i folkvalda församlingar, vilket innebär att det råder en god deskriptiv representation, ökar chanserna för god substantiell representation: att politiska frågor som rör kvinnors intressen drivas och därmed representeras på ett bra sätt. Tidigare studier har visat att så är fallet på kommunal nivå i Sverige. En studie av Svaleryd (2009) visar att andel kvinnor i kommunfullmäktige spelar roll för kommunernas resursfördelning mellan olika sektorer då högre kvinnorepresentation i fullmäktige ledde till att mer resurser lades på exempelvis barnomsorg. En annan studie gjord av Lindgren & Vernby (2007) visar att högre andel kvinnor i bland annat kommunstyrelsen har signifikant effekt på ett politiskt beslut om att erbjuda heltid till deltidsanställda i kommunen och att kvinnlig representation ger större effekt om den innebär att kvinnor återfinns på höga politiska poster. Förutom att en ojämn könsrepresentation kan anses vara odemokratisk kan alltså kvinnorepresentationen antas vara nödvändig för att frågor som rör kvinnors intressen ska drivas.

Likt Lindgren & Vernbys (2007) studie kommer fokus i den här uppsatsen ligga på att försöka utläsa effekterna av kvinnlig representation på höga politiska poster i en kommun på en kommunal fråga som rör kvinnors intressen. Till skillnad från majoriteten av tidigare forskning kommer dock mer bestämt ett eventuellt samband mellan andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen och kommunens kvinnofridsarbete, att undersökas. Hypotesen utifrån Phillips teori om “närvarons politik” är att kommuner med högre andel kvinnor på ordförandeposter kommer ha ett mer strukturerat och prioriterat kommunalt kvinnofridsarbete. För att få svar på uppsatsens frågeställning kommer statistiska metoder som sambandsanalys och linjär regressionsanalys att användas.

1.1 Kvinnlig representation i svenska kommuner

På nationell nivå är Sveriges riksdag ett av de mest jämställda parlamenten i världen när det gäller den deskriptiva representation av kön. Efter valet 2018 innehades 53,9% av riksdagsplatserna av män och 46,1 % av kvinnor (riksdagen, 2018). På kommunal nivå råder det dock stor skillnad mellan kommuner i andel kvinnliga ledamöter i kommunfullmäktige, vilket historiskt sett alltid har varit fallet. Sedan 1970-talet har det dock skett en ökning av andel kvinnor i kommunens beslutande församling då partierna i nomineringsprocessen har varit tvungna att ta hänsyn till väljarnas allt större efterfrågan på en jämn könsfördelning på valsedlarna (Wide, 2011). När det gäller andelen kvinnor på viktiga politiska poster i kommunala organ som inte är lika synliga som kommunfullmäktige, såsom kommunstyrelsen, nämnder och utskott, har utvecklingen inte varit lika positiv. I Sverige 2019 innehas i genomsnitt endast 36% av ordförandeposterna i kommunerna av kvinnor samtidigt som 10 kommuner aldrig har haft en kvinnlig ordförande på någon post. Vidare har samtliga av de 290 kommunerna haft män på den allra viktigaste posten som kommunstyrelsens ordförande medan 57 av kommunerna har aldrig haft en kvinnlig sådan (Delby, 2019). En fråga man kan ställa sig är då, vad kan låg kvinnorepresentation på ordförandeposter i kommunerna få för effekt på en fråga som är av kvinnligt intresse och som kommunerna dessutom ansvarar för, nämligen arbetet för att ge stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld.

1.2 Kommunernas kvinnofridsarbete

Enligt Socialtjänstlagen är det Sveriges kommuner som har det yttersta ansvaret för ge stöd och hjälp till brottsoffer, däribland våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld. Det innebär att ett kommunalt kvinnofridsarbete ska bedrivas. Socialnämnden är den nämnd under kommunfullmäktige som ansvarar för sociala frågor och därmed kommunens socialtjänst. Socialtjänsten är sedermera den instans som utför kvinnofridsarbetet. Hjälpsatser som kommunernas socialtjänster kan erbjuda är bland

annat ekonomiskt bistånd, skyddat boende, stöd och råd samt utredning och dokumentation. Gällande skyddade boenden finns det ett fåtal som bedrivs i kommunal regi i Sverige. Den vanligaste typen av skyddade boenden är dock drivna av ideella kvinnojourer, till vilka kommuner kan ge ersättning och eventuellt skriva avtal med. Enligt en kartläggning av skyddade boenden i Sverige av Socialstyrelsen drevs 71% i ideell regi medan ungefär 50% av kommunerna saknade skyddat boende i den egna kommunen (Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala Universitet, u.å).

Socialtjänstlagen har skärpts både 2007 och 2013 för att tydliggöra kommunernas ansvar för att ge stöd och hjälp till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Dessutom förtydligades kommunernas ansvar i frågan ytterligare i nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer som Socialstyrelsen utkom med 2014 (Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala Universitet, u.å). Trots detta visar forskning att kommunernas kvinnofridsarbete varierar i omfattning och typ av stöd som socialtjänsten erbjuder. Bland annat skiljer sig möjligheten för våldsutsatta kvinnor att få samtalsstöd och tillgång till boende (Ekström, 2016). Även i undersökningar genomförda 2015, 2017 och 2019 av Unizon, riksförbundet för kvinnojourer i Sverige, där kommunerna själva fått svara på frågor kring sitt kvinnofridsarbete och uppskatta sina insatser kring det, framkommer det att så är fallet. Unizon (2017) menar utifrån resultatet av samtliga av sina undersökningar att kvinnofridsarbetet i många av Sveriges kommuner inte är prioriterat eller strukturerat, att man kan se tecken på en generell försämring snarare än förbättring samt att arbetet frångår Socialstyrelsens riktlinjer.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka om det finns ett samband mellan högre kvinnlig representation och en fråga som rör kvinnors intressen. Detta görs mer specifikt genom att försöka hitta belägg för ett samband mellan högre andel kvinnor på

ordförandeposter i kommunen, och ett gott kommunalt kvinnofridsarbete. Syftet kan sammanfattas enligt följande frågeställning:

- Finns det ett samband mellan högre andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen och ett prioriterat kommunalt kvinnofridsarbete?

1.4 Disposition

Uppsatsens disposition kommer se ut enligt följande: I nästa del redogörs för den teoretiska referensramen och tidigare empirisk forskning som kommer ligga till grund för uppsatsen. Därefter följer en metoddel bestående av motivering av val av uppsatsens tillvägagångssätt samt val av operationalisering av begrepp och variabler. Även de statistiska analyserna som kommer att göras i den empiriska delen förklaras i metoddelen. Efter det behandlas den empiriska analysen där samband mellan den beroende och oberoende variabeln mäts med hjälp av statistiska analysverktyg. Resultatet från dessa analyser kommer sedan ligga till grund för resterande delar, vilka består av diskussion och uppsatsens avslutande slutsatser.

2. Teoretisk referensram

2.1 Representation

Representation är ett begrepp som går att betrakta på flera olika sätt. Det dominerande synsättet idag är dock att representation handlar om ett företräderskap: representanter väljs för att i politiska församlingar representera väljarnas intressen vid beslutsfattande. I liberala, representativa demokratier finns institutionella mekanismer (röstande, parlamentariska procedurer, regeringsbildning), vilka ska verka för att folkets vilja ska avspeglas i politiken (Dahlstedt, 2005). En som har varit inflytelserik inom teoribildningen kring representation är Hanna Pitkin som i sin bok *The concept of representation* (1967) bland annat beskriver representation utifrån fyra olika synsätt. Var för sig menar Pitkin att synsätten är endimensionella och otillräckliga men tillsammans bildar de ett sammansatt synsätt som visar på olika dimensioner av representation. De enskilda synsätten kan figurera parallellt med ett annat eller används de tillsammans för att belysa problem/fenomen med representation. Det första synsättet som Pitkin nämner kallas för *formell representation*, vilket innefattar de formella regler som finns för procedurer och institutionella arrangemang som används för att välja vilka som ska styra. Det andra synsättet, *symbolisk representation*, handlar om representantens betydelse för de representerade.

Det tredje synsättet, *deskriptiv representation*, och det fjärde, *substansiell representation*, och kopplingen dem emellan är det som är i fokus i den här uppsatsen, vilka därför närmare kommer att beskrivas i följande stycken. Deskriptiv representation handlar om att sammansättningen av den beslutsfattande församlingen ska spegla befolkningen. Genom att ha samma kön, etnicitet, klass, ålder, funktionsvariation eller samma erfarenheter av exempelvis ett yrke eller liknande gör att representanterna ger någon eller något en närvaro i en beslutande församling. Utifrån detta synsätt är det därför

problematiskt om andelen av en grupp i befolkningen är större än andelen av den gruppen i den folkvalda församlingen. Det här antagandet ställer sig dock Pitkin kritisk till då det förutsätter att människor från olika grupper alltid handlar på ett speciellt sätt. Hon menar att en person tillhör en social grupp inte kan bli representerad av vem som helst inom den bestämda gruppen. Substantiell representation innebär slutligen att representanterna ska agera i enlighet med de intressen och åsikter som de som har röstat på dem har. Detta innebär att den sociala tillhörigheten inte är av vikt i det här sammanhanget då exempelvis kön inte spelar någon roll i representation av åsikter (Pitkin, 1967).

Phillips (2000, s.11) menar vidare att i liberala demokratier har bra representation främst historiskt kommit att handla om att åsikter företräds av representanter från olika partier och att egenskaper på enskilda folkvalda därför har spelat mindre roll. Trots att några politiska teoretiker till exempel har förespråkade att man bäst representeras av de som delar samma erfarenheter och intressen som en själv menar Phillips att många ställer sig bakom Pitkins argument om deskriptiv representation som nämnts i stycket ovan. Detta då de menar att farhågorna med att man koncentrerar sig på att fördelningen av mandat ska spegla befolkningen är att man missar hur representanterna faktiskt handlar. Phillips menar dock att denna typ av politik som hon kallar för "ideernas politik" inte tar fasta på den politiska uteslutningen av etnicitet, kön och ras som finns i samhället. Kravet på jämställd representation till exempel, vilket är ett vanligt argument om demokrati, handlar om krav på politisk närvaro. Phillips menar därmed att "en ideernas politik utmanas av en alternativ närvaros politik" (2000, s.15) då bra representation allt mer har kommit att handla om att sammansättningen av de folkvalda även bör baseras på social tillhörighet. Ett exempel på detta menar Phillips är de kvotsystem som infördes av en del av de europeiska partierna för att skapa jämställdhet mellan könen rent deskriptivt i församlingarna (i svensk kontext se: Socialdemokraternas strategi "varannan damernas").

2.2 Kvinnors intressen

Phillips (2000, s.80) menar att ett argument för att öka andel kvinnor inom politiken är det så kallade intresseargumentet. Det innebär att man menar att kvinnor delar intressen och erfarenheter med varandra och att kvinnliga folkvalda i församlingar därför behövs för att dessa gemensamma intressen inte ska förbises. Kvinnor har historiskt sett återfunnits på specifika positioner inom samhället: de utför arbete i sämre betalda sektorer såsom vård och omsorg och de har ansvar för det obetalda arbetet i större utsträckning än män. På grund av detta finns det intressen som härrör från kvinnors erfarenheter, vilka Phillips menar inte får tillräckligt med uppmärksamhet i en folkvald församling bestående av till största del män. Det finns dock de som kritiserar att det finns intressen som specifikt kvinnor har gemensamt. Ett argument för det är att kvinnor som grupp inte är tillräckligt enhetlig för att ha egna intressen. Phillips (2000, s.86) menar dock att finns det vissa frågor som rör åtminstone de flesta kvinnor. Ett exempel som hon nämner är att man kan anta att kvinnor har särskilda intressen i förhållande till barnafödande. Ett annat exempel är att kvinnor har särskilda intressen som uppkommer på grund av kvinnors utsatthet för sexuella trakasserier och våld. Att det finns en stor variation i kvinnors intressen är dock ett faktum. Phillips menar att det i sig inte behöver innebära att intresseargumentet bör förkastas då vikten i argumentet ligger i att det finns intressen som skiljer sig mellan män och kvinnor och inte att intressen som rör kvinnor måste finnas hos alla kvinnor.

En fråga man bör ställa sig är om ökningen av kvinnor faktiskt innebär bättre representation av kvinnors intressen. Nedan behandlas den forskning som har gjorts empiriskt i frågan, vilka bekräftar att så ofta är fallet. Phillips (2000, s.90) belyser dock problematiken med att folkvalda kvinnor förutom sitt partis åsikter även skulle bära ett ansvar för att representera kvinnors intressen. Hon anser att kvinnliga politiker inte kan tänkas ha ansvar för detta om det inte finns någon ansvarsmekanism då bristen på en sådan skulle göra det odemokratiskt. Dessutom menar Phillips att folkvalda kvinnor inte

kan tänkas förväntas veta vilka intressen som kvinnor specifikt har på grund av att den variation som finns i frågan. Sammanfattningsvis finns det enligt Phillips (2000, s.102) inte några garantier för att en högre andel av kvinnliga politiker leder till att kvinnors intressen företräds bättre men det är mer rimligt att anta att kvinnor har en större benägenhet att arbeta i kvinnors intresse än män har.

2.3 Tidigare empirisk forskning

Empirisk forskning om effekten av kvinnlig representation i politiska församlingar på vilken politik som förs är inom forskningsområdet representation vanligt förekommande. Enligt Lindgren & Vernby (2017, s.11) har forskare på området främst fokuserat på att utläsa om kvinnliga representanter faktiskt representerar kvinnliga intressen, vilket i många fall stämmer. Mindre fokus har dock legat på att se om församlingar med hög andel kvinnor faktiskt leder till att annorlunda politik förs, som främjar kvinnliga intressen. Som tidigare nämnts har Lindgren & Vernby (2007) gjort en sådan studie själva, vilken behandlar vad könsfördelningen i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen samt vilket kön kommunstyrelsens ordförande har får för konsekvenser för vilket beslut som tagits i frågan om att erbjuda deltidsanställda heltid. Dessutom undersöks i deras studie vilken effekt kvinnlig representation på höga politiska poster får på beslutet om rätten till heltid. Resultatet av både bivariata och multivariata analyser visade att graden av kvinnlig representation spelade roll då det var vanligare att heltidsbeslut fattades i de kommuner med en större andel kvinnor i kommunstyrelsen samt ännu mer vanligt i de kommuner med en kvinnlig ordförande i kommunstyrelsen.

En annan studie på ämnet som har gjorts som även den nämnts tidigare är gjord av Svaleryd (2009). I studien undersöks inledningsvis om kvinnor och män i kommunfullmäktige prioriterar att fördela resurser på olika sektorer, vilket visar sig vara fallet. Detta ligger sedan till grund för studiens prediktioner över hur fördelningen mellan kvinnor och män i kommunfullmäktige spelar roll för vilka sektorer som faktiskt får mer eller mindre resurser utifrån fattade beslut i kommunfullmäktige. Resultatet visade att

folkvalda män och kvinnor i kommuner prioriterar olika och att detta även syns i vilka beslut som tas angående fördelning av resurser, vilket innebär att man kan tänka sig att social tillhörighet spelar roll för den substantiella representationen i det här sammanhanget.

En tredje studie som faller inom ramen för tidigare forskning på kopplingen mellan deskriptiv och substantiell representation är Bratton & Rays studie (2002), i vilken effekten av kvinnlig representation på utfall av beslut behandlas. Bratton & Rays fokus ligger dock inte på svenska kommuner utan norska sådana och mer precist undersöker de effekten av andel kvinnlig representation i kommunestyre (svensk motsvarighet är kommunfullmäktige) på kommunernas tillhandahållande av barnomsorg. I studien testar forskarna dels en teori om att kvinnlig representation blir mest effektiv när kvinnor i andel överstiger 15% då den allt jämnare fördelningen gör att kvinnor vågar föra sin talan mer, dels en teori om att kvinnlig representation har störst effekt när en policyfråga är i det agendasättande stadiet. På grund av detta använder Bratton & Ray data från Norge under år då allt fler kvinnor kom in i kommunestyre samtidigt som barnomsorgsplatserna ökade kraftigt. Resultatet visade att det fanns ett samband mellan högre andel kvinnor i den beslutande församlingen och ett större antal barnomsorgsplatser som kommunerna tillhandahöll. Bratton & Ray menar dock effekten av högre kvinnlig representation var störst när policyfrågan om tillhandahållandet av barnomsorgsplatser var i ett agendasättande stadie och när kvinnorna först började att komma in i kommunestyre.

I likhet med studier nämnda ovan kommer effekten av kvinnlig representation på en fråga som rör kvinnors intressen att undersökas i den här uppsatsen. Till stor del kommer den därför att bygga på tidigare forskning på ämnet. Till skillnad från tidigare studier kommer dock specifikt effekten av andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen på det kommunala kvinnofridsarbetet att vara i fokus. Dessutom kommer inte ett enskilt beslut, såsom till exempel beslutet om rätten till heltid i Lindgren & Vernbys studie (2007), gällande kommunens kvinnofridsarbete ligga till grund för den beroende variabeln.

Istället undersöks om hur väl en kommun prioriterar och strukturerar sitt arbete för att hjälpa våldsutsatta kvinnor har ett samband med kvinnlig representation på viktiga poster. På så sätt kan eventuellt den här uppsatsen bidra med ny kunskap om det visar sig att det finns en positiv effekt av kvinnlig representation på hur väl ett kommunalt ansvarsområde som kvinnofridsarbetet fungerar snarare än effekten av kvinnlig representation på ett enskilt beslut.

3. Metod

3.1 Statistisk metod

Den metod som har valts att användas i den här uppsatsen är statistisk metod för att med hjälp av många fall besvara frågeställningen och därmed försöka belägga samband. Enligt Teorell & Svensson (2007, s.159) finns det vissa statistiska analysverktyg som står till ens förfogande när man gör en extensiv undersökning och vill pröva samband. De tekniker som främst kommer användas för att försöka åstadkomma belägg för samband är inledningsvis enklare sambandsanalyser. Detta följs sedan av en multivariat linjär regressionsanalys, för att införa kontroll vid undersökningen av samband. Nedan kommer de olika statistiska teknikerna att redovisas för.

3.1.1 Sambandsanalys

För att se om det finns ett samband mellan två variabler kan man göra en bivariat analys. Enligt Barmark och Djurfeldt (2015, s.137-140) beror vilken typ av analys som är mest lämplig på vilka skalnivåer variablerna befinner sig på. Den oberoende variabeln, andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen, och den beroende variabeln, kommunernas kvinnofridsarbete, är båda kvantitativa variabler, vilket innebär att ett spridningsdiagram är mest lämpligt att använda för att illustrerar sambandet. Varje kommun kommer då vara en prick i diagrammet som visar vilka värden de har på de båda variablerna. Även en regressionslinje kommer synas i diagrammet, vilken kommer visa hur starkt/svagt sambandet mellan variablerna är. Man kan dock inte med blotta ögat se exakt hur styrkan i sambandet ser ut med hjälp av linjen. För att få veta det behöver man därför ta fram ett sambandsmått. Barmark och Djurfeldt (2015, s.140) menar att det mått för samband som är aktuellt när det handlar om två kvantitativa variabler kallas för Pearson's r (även kallat för produktmomentkorrelationskoefficienten). Detta värde varierar mellan -1 och 1 och är ett mått på hur nära observationerna ligger regressionslinjen. Ju mer slumpmässigt

kommunerna ligger utspridda runt regressionslinjen, desto svagare är sambandet (Pearson's r-värde nära 0). Ju mer samlade kommunerna ligger kring linjen, desto starkare är sambandet (Pearson's r-värde nära 1 eller -1). Slutligen kommer även Pearson's r-värdets signifikans att testas genom ett så kallat T-test. Om p-värdet är under 0,05 är sambandet signifikant, vilket innebär att man kan vara 95% säker på att det finns ett samband mellan andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen och det kommunala kvinnofridsarbetet i populationen.

Ett annat sätt att mäta samband som kommer att användas i uppsatsen är linjär regressionsanalys. Den här typen av analys av regressionslinjen går ut på att dels se var linjen tar sin början, alltså var den skär y-axeln, dels mäta lutningen på linjen (kallad för betakoefficienten) för att se vad som händer med y-värdet när man ökar en enhet på x. En bivariat regressionsanalys, vilket är den regressionsanalys som kommer att inledas med, innebär att endast den oberoende variabeln och den beroende variabeln ingår. När en sådana analys görs i SPSS får man fram både Pearsons r-värde och samma värde i kvadrat: R^2 -värdet. Det sistnämnda värdet är oftast det värde som man brukar redovisa enligt Barmark & Djurfeldt (2015, s.163) och det visar hur mycket av variationen av den beroende variabeln som förklaras av den oberoende variabeln. Vid tolkningarna av den bivariata analysen kommer därför R^2 -värdet att användas.

För att kunna ytterligare undersöka sambandet mellan den oberoende variabeln och den beroende variabeln kommer slutligen multivariat regressionsanalys att användas, vilket innebär att man har med en eller flera kontrollvariabler. Barmark & Djurfeldt (2015, s.184) menar att i en sådan analys hålls en rad faktorer konstanta samtidigt som man låter den oberoende variabeln (orsaksvariabeln) variera. På så sätt kan man avläsa vad som händer med den beroende variabeln när orsaksvariabeln varierar och kontrollvariablerna hålls konstanta. Genom att göra detta kan man dra slutsatsen att det är orsaksvariabeln som när den varierar orsakar variationen i den beroende variabeln. Man isolerar helt enkelt orsakerna till ett fenomen. Genom att konstanthålla kontrollvariablerna, men inte

orsaksvariabeln, andel kvinnor på ordförandeposter, isolerar man inflytandet av den variabeln på den beroende variabeln, kommunernas kvinnofridsarbete och ett samband kan fastställas. Centralt i även den här typen av analys är att tolka betakoefficienterna (b). Enligt Teorell & Svensson (2007, s.192) anger dessa precis som i det bivariata fallet hur många skalenheter den beroende variabeln (y) förändras när den oberoende variabeln (x) ökar med en enhet. Skillnaden är att det nu sker med kontroll för de andra förklaringsvariablerna. Betakoefficienten för orsaksvariabeln, andel kvinnor i ordförandeposter i kommunen (x), kommer att fungera som ett direkt estimat av hur stor effekten av x är på den beroende variabeln, kommunalt kvinnofridsarbete (y), kontrollerat för andra möjliga förklaringsvariabler. Fokus kommer dock främst att ligga på att se om effekten är positiv eller negativ och om den är signifikant.

3.2 Operationalisering av variabler

Enligt Teorell och Svensson (2007, s.38) bör man definiera undersökningens centrala begrepp för att kunna operationalisera dem. Att definiera vilka intressen kvinnor har gemensamt är dock som nämnts tidigare i uppsatsen svårt men Phillips (2000) nämnde bland annat att kvinnors utsatthet för våld och sexuella trakasserier. På grund av det kan man tänka sig att det kommunala kvinnofridsarbetet är en politisk fråga som främst kvinnor gynnas av att den prioriteras och att det arbetet fungerar väl. Enligt forskning drabbar mäns våld kvinnor ur alla samhällsgrupper och 85% av rapporterat våld i nära relationer i Sverige, enligt sammanställning från Brottsförebyggande rådet från 2009, riktas från en man mot en kvinna (Ämnesguide: Kommunernas kvinnofridsarbete, NCK). I uppsatsen kommer därför kvinnors intressen att operationaliseras genom att se på det kommunala kvinnofridsarbetet, vilket blir uppsatsens beroende variabel. Mer specifikt kommer variabeln för detta att bestå av en rankning av kommuner och deras kvinnofridsarbete som Kvinnojourförbundet Unizon gör i sin granskning "Kvinnofridsbarometern 2017". Kommunerna som deltagit i undersökningen får poäng utifrån de svar de själva har angett i en enkät som ligger till grund för granskningen.

Utifrån poängen sker sedan en rangordning där den kommun som har fått mest poäng hamnar på första plats och så vidare. Utifrån den här rankingen har ett eget dataset skapats och för att det ska bli enklare och tydligare att tolka resultaten i den empiriska analysen används inversen av rangordningen. I och med att det handlar om den beroende variabeln kommer därför höga värden på y innebära att kommunerna har höga placeringar på rankingen. Mer om materialet som ligger till grund för den beroende variabeln kommer att behandlas under rubriken “3.5 Material” och mer om den här variabelns validitet behandlas under rubriken “3.3 Validitet och reliabilitet”.

När det gäller den oberoende variabeln, även kallad för den förklarande variabeln, är syftet med uppsatsen att se på andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen. Anledningen till att kvinnlig representation deskriptivt väljs att operationaliseras på det sättet är bland annat att särskilja den här uppsatsen från tidigare forskning där fokus främst har legat på att se på andel kvinnor i kommunfullmäktige. Enligt Phillips (2000) intresseargument behövs kvinnor i politiken för att kvinnors intressen ska representeras och drivas. Mycket av den makt som behövs för att kunna driva de här frågorna på kommunal nivå finns i den beslutande församlingen, kommunfullmäktige, men en stor del av det politiska arbetet sker även i nämnder och utskott, i vilka frågor bereds och beslutas om utifrån det som beslutats i kommunfullmäktige. Att sitta på ordförandeposter innebär därmed att man innehar viss extra makt i jämförelse med någon som inte har en sådan position. Trots att socialtjänsten i kommunen har det yttersta ansvaret att bestämma om arbetet kring att hjälpa våldsutsatta kvinnor sker beslut kring det kommunala kvinnofridsarbetet dels i kommunfullmäktige, dels i nämnder (främst socialnämnden eller liknande) och utskott kopplade dit. Lindgren & Vernby (2007) menar i sin studie att de väljer att se på vilka förutsättningar som de kvinnliga politikerna på kommunal nivå har då de anser att nivån kvinnan befinner sig i den politiska hierarkin har betydelse för vad hon kan åstadkomma. Deras resultat visar dessutom att kvinnlig representation ger större effekt ju högre upp i hierarkin man kommer, vilket även stödjer den här uppsatsens

argument av vikten av att se på andel kvinnor på ordförandeposter. Variabeln redovisas som andel i procent (Kolada, u.å).

Vilka kontrollvariabler som sedan är relevanta att införa i en multivariat regressionsanalys menar Teorell & Svensson (2007, s.204) beror på vilket syftet med analysen är. I den här uppsatsen är syftet att försöka isolera effekten av kvinnlig representation (x) på det kommunala kvinnofridsarbetet (y) för att kunna hitta indikation på att det finns en korrelation dem emellan. Kontrollvariablerna (z) bör därför väljas utifrån gemensamma bakomliggande faktorer (z) som påverkar både (x) och (y) menar Teorell & Svensson. Den första kontrollvariabeln är därför vilken typ av politiskt styre som finns i kommunerna. Enligt Lindgren & Vernby (2007) har forskning nämligen visat att andelen kvinnor i Vänsterpartiet och Miljöpartiet samt även i viss mån Socialdemokraterna är högre än i resterande partier. Variabeln som valts är kvalitativ och redovisas i datan enligt följande: 0=Vänster, 1=blocköverskridande, 2=Borgerligt och 3=Övrigt. Med vänsterstyre avses ett styre där S och eller V ingår, med borgerligt styre avses då ett eller flera borgerliga partier (C, L, M och Kd) ingår, med blocköverskridande avses då ett eller flera borgerliga partier samt S och/eller V ingår. Slutligen avses övrigt styre ett styre med enbart SD alternativt SD och ett eller flera andra partier/icke riksdagspartier. Miljöpartiet och övriga partier kan ingå i alla styren (Kolada, u.å).

Den andra kontrollvariabeln är kommunens ekonomiska ställning då den kommunala ekonomin kan tänkas påverka sannolikheten för att politiska beslut tas som bidrar till ett välfungerande kommunalt kvinnofridsarbete. Måttet på ekonomin kommer likt i Lindgren & Vernbys (2007) studie att bestå av dels den öppna arbetslösheten i kommunen i andel, vilken mäts utifrån antal invånare 16-64 år som är öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd, dividerat med antal i arbetskraften och öppet arbetslösa och eller i aktivitetsstöd 16-64 år. Dels den kommunala skattesatsen i procent (Kolada, u.å). Den tredje och sista bakgrundsvariabeln kommer att baseras på kommunens storlek, vilket kommer att mätas i antalet i befolkningen i kommunen. Bratton & Ray (2002) och

Lindgren & Vernby (2002) menar att den här variabeln är identifierad i tidigare forskning och därmed rimlig att ha med. Dessutom kan man tänka sig att kommuner med få invånare exempelvis inte kan ha en egen kvinnojour eller att det finns en ideell kvinnojour i kommunen att ha avtal med istället.

3.3 Validitet och reliabilitet

Att operationalisera och att därmed använda indikatorer för att göra abstrakta begrepp mätbara inte är helt problemfritt. Indikatorerna man har valt lyckas inte alltid att ge en direkt avspegling av det man vill mäta, vilket innebär att man behöver förhålla sig till att möjliga mätfel av olika slag kan förekomma när man operationaliserar menar Teorell & Svensson (2007, s.55). Den ena typen av mätfel man bör ha kännedom om är systematiska mätfel. Dessa upprepar sig likadant hela tiden på ett sätt som är förutsägbart, vilket leder till att man konstant över/underskattar omfattningen av fenomenet man vill undersöka. Om systematiska mätfel saknas råder det god validitet, vilket innebär att man mäter det man avser att mäta (Teorell & Svensson, 2007, s.55-57). I uppsatsen avses att mäta kvinnlig representation, ekonomi, politiskt styre, befolkningens mängd samt kommunernas kvinnofridsarbete. När det gäller den sistnämnda variabeln mäts hur pass välfungerande varje enskild kommuns kvinnofridsarbete är utifrån den rangordning som görs av Unizon (2017). Frågorna i enkäten som ligger till grund för rangordningen handlar mest om kommunernas struktur och prioriteringar i arbetet på förvaltningsnivå och inte politisk nivå. Man skulle därför kunna ställa sig kritisk till att rangordningen används som indikator. Jag menar dock att man kan få en bild av hur pass prioriterat och strukturerat det kommunala kvinnofridsarbetet är på politisk nivå genom rangordningen och att därmed validiteten kan anses vara god.

Den andra typen av mätfel som finns kallas för osystematiska mätfel. Dessa mätfel är istället oförutsägbara och det handlar om att se på tillförlitligheten i mätinstrumentet (Teorell & Svensson, 2007, s. 55-57). En god reliabilitet i uppsatsen innebär bland annat att de statistiska undersökningarna som görs i statistikprogrammet varje gång ska ge

samma resultat, vilket man får anta är fallet. Dock bygger datan som används i variabeln för kommunernas kvinnofridsarbete som tidigare nämnts på enkäter där kommunerna själva får skatta i frågorna som ställs. Teorell & Svensson (2007, s.56) menar att osystematiska mätfel kan dyka upp vid användandet av enkäter om attitydskalor används. Frågorna i enkäten är dock inte av den typen utan handlar snarare om hur arbetet är strukturerat och vilka tjänster som kommunerna erbjuder. Därmed menar jag att enkäterna inte lämnat utrymme för större godtycke och att reliabiliteten kan anses vara god.

3.4 Avgränsingar

Endast data från 2017 kommer att användas i uppsatsen vilket beror på dels uppsatsens omfång och den tidsram som finns att förhålla sig till, dels på valet av att den beroende variabeln baseras på den ranking som görs av Unizon och att de endast kommit ut med granskningar av kommunernas kvinnofridsarbetet 2015, 2017 och 2019. Vad som avgör att 2017 är det bättre alternativet av de tre är att 2017 är i slutet av en mandatperiod (2014-2018), vilket innebär att de kommunala politikerna har haft tid att genomföra den politik som de har tänkt genomföra sedan de blev valda utifrån vilka de representerar. Att endast använda data från ett år innebär att det handlar om en tvärsnittsundersökning, vilket är fallet när man undersöker många analysenheter vid ett tillfälle. Enligt Teorell & Svensson (2007, s.81) finns det begränsningar med att göra en sådan undersökning då man endast kan dra slutsatser om skillnader och likheter mellan analysenheterna vid den specifika tidpunkten men inte om vad som hänt över tid. Om uppsatsens omfång och tidsram hade varit större hade ett alternativ varit att likt Bratton & Ray (2002) se på sambandet över en tid (en så kallad longitudinell undersökning) då andelen kvinnor ökade kraftigt för att testa teorin om att kvinnlig representation är mest effektiv när andelen överstiger 15% samt att testa teorin om att kvinnliga politikers närvaro ger störst effekt på en policyfråga i ett agendasättande stadiet.

3.5 Bortfall

I och med att 158 av 290 kommuner var med i enkätundersökningen och därmed finns med i rangordningen har vi endast tillgång till information från en del av populationen. En fråga man bör ställa sig är då om man utifrån den data som finns på de 158 kommuner som svarade på enkäten kommer kunna säga något om hur ett eventuellt samband ter sig i resterande kommuner? Syftet med Unizons enkätundersökningar är att göra totalundersökningar där samtliga kommuner svarar på alla frågor. Tyvärr innebär kommunernas uteblivna svar att det förekommer ett bortfall, vilket kan vara problematiskt. Bortfallet innebär att inte hela populationen undersöks och därmed är det inte säkert de 158 kommunerna är representativa för alla kommuner. Vid ett stickprov hade urvalet kunnat ske slumpmässigt och då hade en generalisering kring populationen varit möjlig. I det här fallet handlar det dock snarare om att ett visst antal kommuner valt att inte svara och då menar Barmark & Djurfeldt (2015, s.80) att man kan behöva göra en form av bortfallsanalys där man resonerar kring varför vissa respondenter inte svarat och hur det kan tänkas påverka resultatet. Unizon (2017) skriver i Kvinnofridsbarometern att det inte finns några specifika gemensamma nämnare för de kommuner som valt att inte delta. Bland de kommuner som har valt att svara finns det en stor variation vad gäller storlek på kommunerna, var kommunerna befinner sig (storstadsregion/landsbygd) och geografisk spridning.

En möjlig egen tanke är att kommuner där kvinnofridsarbetet är mindre prioriterat och strukturerat valt att inte svara på grund av att de har en lägre grad av engagemang i frågan. En kommun vars kvinnofridsarbete fungerar väl kan även tänkas ha mer incitament till att svara på frågorna för att kunna synas i Kvinnofridsbarometerens sammanställning av resultat än en kommun som på förhand tror sig veta att de kommer hamna långt ned på rangordningen. I Kvinnofridsbarometern 2019:s rangordning ser man dock att det är en stor spridning kring vilken placering kommuner som inte har deltagit i de tidigare undersökningarna får. Dessutom fortsätter de kommuner som fick lägre

placeringar på rangordningen 2017 att delta i enkätundersökningen 2019. Anledningen till att kommunerna inte deltog 2017 var därför troligtvis inte för att de var rädda för att få ett dåligt resultat. Efter resonemanget ovan menar jag att bortfallet ter sig vara förhållandevis slumpmässigt och påverkar därför inte resultatet.

3.6 Material

Material för den beroende variabeln, kommunalt kvinnofridsarbete, kommer som tidigare nämnt från Kvinnofridsbarometern 2017, vilket är en enkätundersökning utförd av Unizon. Med 140 kvinnojourer som medlemmar är Unizon ett förbund som arbetar för att stödja och skydda våldsutsatta kvinnor och deras barn, arbetar förebyggande samt arbetar för att sprida kunskap och skapa opinion. Enkäten som ligger till grund för undersökningen skickas ut till samtliga av Sveriges kommuner där kommunerna själva får svara på frågor som rör deras verksamhet i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. I undersökningen rankas sedan kommunerna utifrån bland annat rutiner och handlingsplaner, utbildning och mandat samt hur kvinnofridsarbetet är organiserat. Vidare undersöks även stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor och barn, förebyggande arbete, såväl som insatser riktade till förövare. Gällande uppfyllandet av kriterier om källkritik vid användande av material från Unizon anser jag att materialet i Kvinnofridsbarometern, vilken rangordningen grundar sig på, uppfyller samtliga av dessa kriterier. Man skulle kunna misstänka att kvinnojourförbundet har en tendens i frågan, vilket enligt Teorell & Svensson (2007, s.106) innebär att sanningshalten i materialet kan vara låg om upphovsmannen vinner på att förvränga sanningen. Detta i och med att Unizon bland annat är opinionsbildande och att syftet med Kvinnofridsbarometern är att få till stånd en förändring. Men i och med att materialet bygger på att kommunerna själva har svarat på enkätfrågorna och att jag endast använder rangordningen vilken bygger på svaren på enkäten anser jag att kriteriet för frånvaro av tendens uppfylls.

När det gäller data för den oberoende variabeln, andel kvinnor på ordförandeposter i kommuner, kommer data från Kolada att användas, vilket är en webbtjänst som samlar

statistik från kommuner och regioners verksamheter från år till år. Kolada ägs av en ideell förening, "Rådet för främjande av kommunala analyser" (RKA), som ägs av Svenska staten och SKR. Webbtjänsten bygger ofta på nationell statistik från de bland annat statistikmyndigheten SCB men även från andra källor (Kolada, u.å). Även data för de resterande möjliga förklaringsvariablerna politiskt styre, ekonomi och befolkningsmängd kommer att hämtas från Kolada.

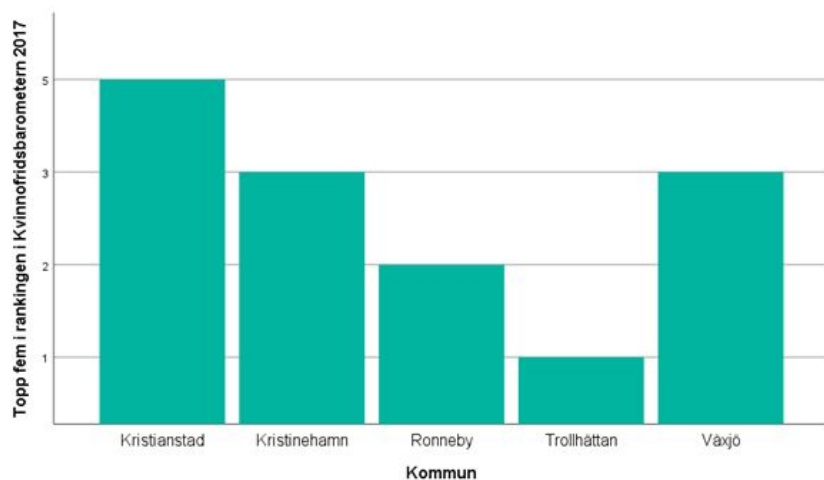
4. Empirisk analys

I den här delen kommer den empiriska analysen att presenteras. Nedan kommer inledningsvis deskriptiv statistik för den beroende och den oberoende variabeln att redogöras för. Efter det följer sambandsanalys och en bivariat regressionsanalys. Avslutningsvis redogörs resultatet av en multivariat regressionsanalys. Samtliga tabeller och diagram kommer att kommenteras och analyseras.

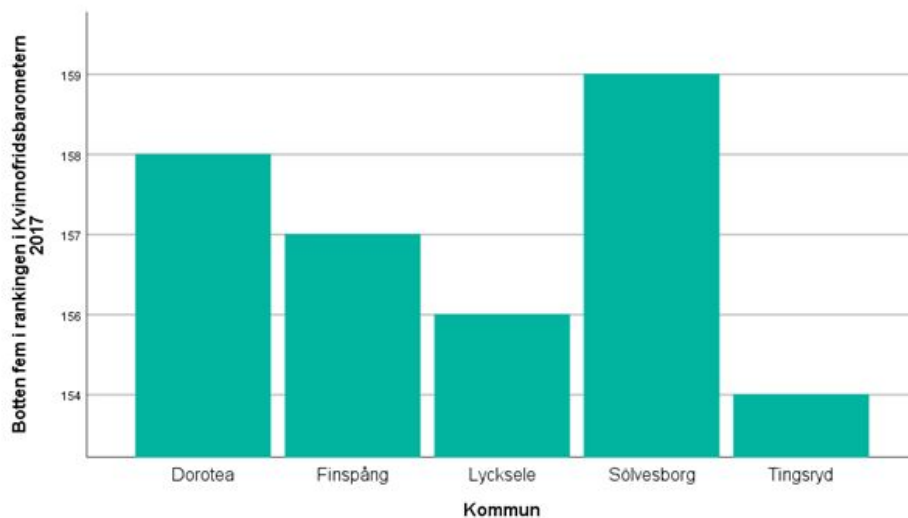
4.1 Deskriptiv statistik

Den beroende variabeln, kommunalt kvinnofridsarbete, ses deskriptivt nedan i form av två stapeldiagram som visar de fem kommuner som fått mest poäng, och därmed högst placering respektive de kommuner som fått minst poäng och därmed lägst placering i rankingen. På y-axeln ses inversen av vilken placering de fått. Enligt Unizon (2017) är kommunerna rankade 1-159, vilket innebär att minimivärdet i de två första diagrammen nedan är 1 och maximivärdet 159. I diagram 1 ses de kommuner som placerat sig i topp fem i Unizons rangordning, där Trollhättans kommun ligger på första plats och Kristianstad kommun på femte plats. I det andra diagrammet ses de kommuner som har placerat sig i botten, där Sölvesborg kommun hamnat på sista plats (159) och Dorotea kommun på näst sista plats (158). Viktigt att tillägga är dock att trots att Unizon (2017) menar att de har rankats från 1-159 finns det bara 158 kommuner med i deras ranking, vilket innebär att data för 158 kommuner kommer att användas i resterande analyser.

Figur 1: stapeldiagram över topp fem placeringar i Kvinnofridsbarometerns ranking 2017

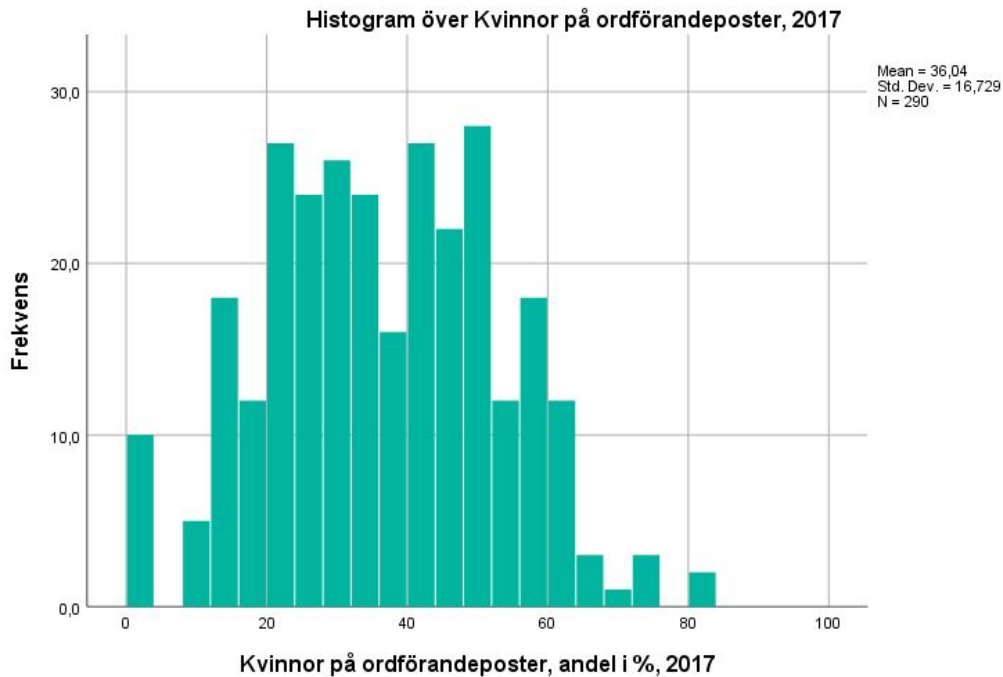

Figur 2: stapeldiagram över de fem lägsta placeringarna i Kvinnofridsbarometern ranking 2017

Den oberoende variabeln, andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen 2017, redovisas nedan i ett histogram. Samtliga av Sveriges kommuner är med i diagrammet (N=290) och den genomsnittliga andelen kvinnor på ordförandeposter är 36 % (mean=36,04). Minimivärdet är 0 och maximivärdet är 80. 10 kommuner har noll kvinnor på någon ordförandepost medan en kommun har över 80 % kvinnor på ordförandeposterna.

Figur 3: histogram över andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen 2017

I tabellen nedan redogörs för deskriptiv statistik över samtliga variabler som kommer att vara med i den multivariata regressionsanalysen senare i uppsatsen. Antal kommuner i varje variabel utom placering i kvinnofridsbarometern (N=158) är 290. Man kan även utläsa varje variabls minimum-och maximumvärde. Ett exempel på det är att antal invånare sträcker sig från minsta kommunen med 2451 invånare till största kommunen med 949761 invånare. Man kan även se att maximivärdet på variabeln politiskt styre är 2, vilket innebär att det 2017 inte fanns något kommunalt styre i Sverige där Sverigedemokraterna ingick. Även medelvärde och standardavvikelse redogörs för i tabellen. En genomsnittlig kommun har exempelvis 21,67 % i skattesats och 34897 invånare. Som tidigare nämnts (se under rubrik “3.2 Operationalisering av variabler”) är samtliga variabler kvantitativa utom politiskt styre som är en kategorisk variabel.

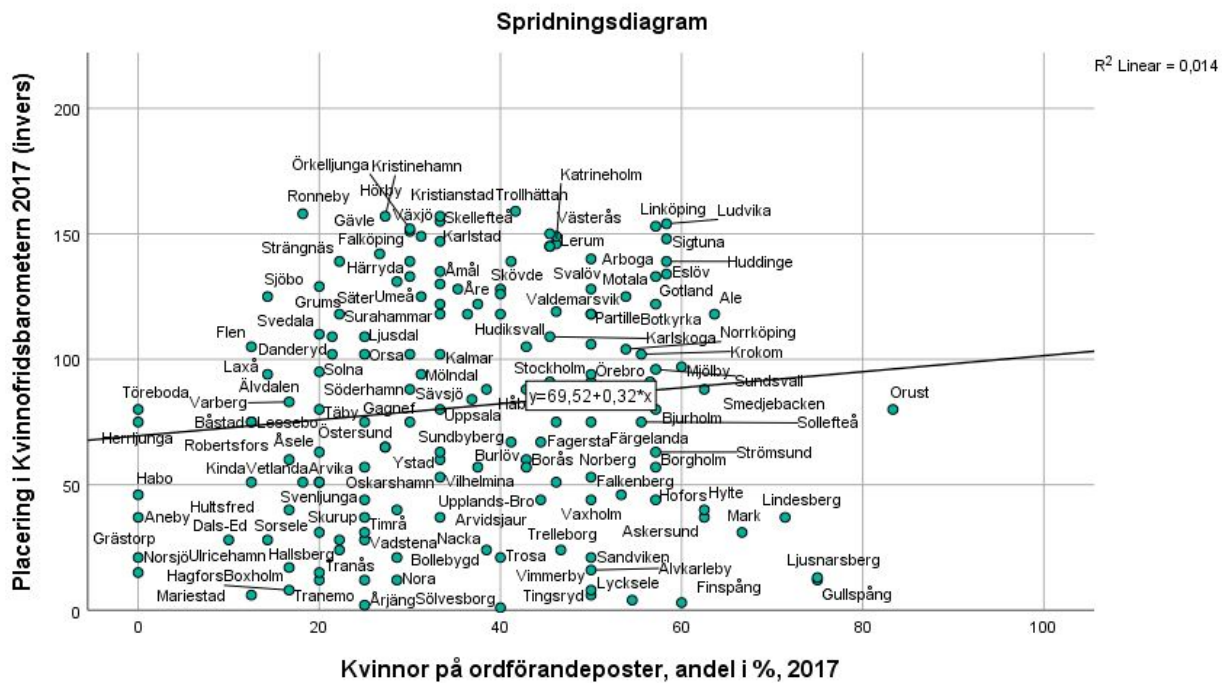
Tabell 1: deskriptiv statistik över samtliga variabler

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Placering i Kvinnofridsbarometern 2017 (invers)	158	1	159	80,91	45,867
Politiskt styre, 2017	290	0	2	,98	,804
Kommunal skattebas, andel i %, 2017	290	17,12	33,60	21,6653	1,41307
Arbetslöshet 16-64år, andel i %, 2017	290	1,07	14,69	6,3830	2,78170
Antal invånare, 2017	290	2451	949761	34897,39	72284,407
Valid N (listwise)	158				

4.2 Sambandanalyser

I spridningsdiagrammet nedan ses den beroende variabeln, kommunalt kvinnofridsarbete, på y-axeln, vilken består av inversen av den rangordning som gjorts i Kvinnobarometern 2017. På x-axeln syns den oberoende variabeln, andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen 2017. Varje kommun som ställt upp på att svara på Unizons enkät och lämnat minst 12 frågor finns med i diagrammet och representeras av en punkt, vilket är 158 kommuner. Punkterna visar kommunernas position på de båda variablerna. Regressionslinjen som syns i diagrammet nedan visar att det finns ett positivt samband mellan kommunernas placering i Kvinnofridsbarometern 2017 och andel kvinnor på ordförandeposter 2017. Kommuner med högre värden på x, vilket innebär högre andel kvinnor på ordförandeposter i procent, tenderar att ha något högre värden på y, vilket innebär högre placering på rangordningen av kommunernas kvinnofridsarbete 2017. Diagrammet visar således att det finns ett samband mellan högre placering på rangordningen och högre andel kvinnor. Man kan dock se att kommunerna ligger förhållandevis slumpmässigt längs regressionslinjen, vilket indikerar på att sambandet är svagt.

Figur 4: spridningsdiagram över kvinnor på ordförandeposter och placering i Kvinnofridsbarometern 2017

I tabellen nedan visas hur den oberoende variabeln och den beroende variabeln korrelerar med varandra. Pearson's r-värdet visar hur korrelationen ser ut och man kan även utläsa om det är signifikant eller inte. Sambandet mellan kommunalt kvinnofridsarbete och andel kvinnor på ordförandeposter är 0,120, vilket betyder att det finns ett positivt samband dem emellan. Enligt Barmark och Djurfeldt (2015, s.157) är det dock svårt att säga något generellt om vad som är ett svagt eller starkt samband då det handlar om vad man har för förväntningar på sambandet. Generellt menar Barmark och Djurfeldt dock att värden under 0,2 får betraktas som svaga. I och med att förväntningarna var att det skulle finnas ett tydligt samband mellan högre andel kvinnlig politisk representation och mer prioriterat kommunal kvinnofridsarbete är det rimligt att anse att $r=0,120$ är mindre än förväntat och dessutom är värdet under 0,2, vilket tillsammans innebär att sambandet i

det här fallet får anses vara svagt. Att p-värdet (0,132) är högre än 0,05 betyder att sambandet inte är signifikant då endast p-värden under 0,05 är signifikanta. Det innebär att man inte kan vara säker om sambandet existerar utanför urvalet bestående av de 158 kommunerna som rankats i Kvinnofridsbarometern 2017.

Tabell 2: korrelation mellan andel kvinnor på ordförandeposter och kommunalt kvinnofridsarbete

Correlations			
		Placering i Kvinnofridsba rometern 2017 (invers)	Andel kvinnor på ordförandepo ster 2017
Placering i Kvinnofridsbarometern 2017 (invers)	Pearson Correlation	1	,120
	Sig. (2-tailed)		,132
	N	158	158
Andel kvinnor på ordförandeposter 2017	Pearson Correlation	,120	1
	Sig. (2-tailed)	,132	
	N	158	290

4.3 Bivariat regressionsanalys

Efter att några enklare sambandsanalyser genomförts görs en bivariat regressionsanalys för att se närmare på sambandet mellan den beroende variabeln och den oberoende. I tabellen nedan kan man se att $R^2=0,014$, vilket innebär att endast 1,4% av variationen i kommunernas kvinnofridsarbete förklaras av andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen och att resterande 98,6% av variationen förklaras av andra faktorer. Förklaringsgraden i den bivariata modellen får därför anses vara låg.

Tabell 3: Sammanfattning av den bivariata modellen

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,120 ^a	,014	,008	45,679

a. Predictors: (Constant), Andel kvinnor på ordförandeposter 2017

B-koefficient som ligger på 0,325 (se i tabellen nedan) betyder att andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen har en positiv effekt på det kommunala kvinnofridsarbetet. Även här visar dock p-värdet på 0,132 att effekten inte är signifikant då kravet om att $p < 0,05$ inte uppfylls. Det betyder att man inte kan vara säker på att B-koefficienten är 0,325 utan den kan lika gärna vara 0, vilket innebär att det inte går att säga om den positiva effekten av högre kvinnlig representation på det kommunala kvinnofridsarbetet i populationen finns eller inte.

Tabell 4: koefficienter från den bivariata regressionsanalysen

		Coefficients ^a				
		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
Model		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	69,034	8,645		7,985	,000
	Andel kvinnor på ordförandeposter 2017	,325	,215	,120	1,514	,132

a. Dependent Variable: Placering i Kvinnofridsbarometern 2017 (invers)

4.4 Multivariat regressionsanalys

Trots att tidigare analyser i uppsatsen har visat att ett positivt samband mellan högre andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen och högre placeringar på Kvinnofridsbarometern 2017 existerar har sambandet visat sig vara icke signifikant. Dessutom var förklaringsgraden i den bivariata regressionsanalysen låg. För att kunna säga något om att sambandet är spuriöst eller inte samt för att eventuellt göra sambandet signifikant görs därför även en multivariat regressionsanalys där kontroll för andra förklaringsvariabler sker. I tabellen nedan ställs 4 modeller upp där den första är den bivariata regressionsanalysen som redan gjorts i delen ovan bestående av den beroende variabeln, det kommunala kvinnofridsarbetet, och den oberoende variabeln, som nedan är döpt till Kvinnlig representation. I varje ny modell (2,3,4) läggs sedan en ny kontrollvariabel till för att se hur effekten av de oberoende variablerna på den beroende

variabeln förändras. Därav består modell 2 även av variabeln Politiskt styre och så vidare. Modell 4 består således av samtliga variabler och är den modell som kan tänkas ha den största effekten och den högsta förklaringsgraden. Varje modell innehåller variablernas beta-koefficienter och standardavvikelse (den senare i parentes). Även interceptet, vilket är där regressionslinjen skär y-axeln, antal kommuner (N) och adjusted R² redovisas. Den sistnämnda används istället för R² i det här sammanhanget då den är bättre vid jämförelser av modeller enligt Teorell & Svensson (2007, s.201).

Man kan se nedan att andel kvinnor på ordförandeposter har en positiv effekt på den beroende variabeln i samtliga modeller, vilket innebär att effekten kvarstår trots att den kontrollerats för andra förklaringsfaktorer. Dock minskar effekten men det tillhör vanligheterna vid införande av kontrollvariabler. Enligt Teorell & Svensson (2007, s.193) är en möjlig tolkning av att en effekt har försvagats vid kontroll att det ursprungliga bivariata sambandet var spuriöst, vilket är fallet om kontrollvariablerna är orsaksfaktorer för de både (x) och (y). Det betyder att avtagandet av effekten gällande det påstådda sambandet i den här uppsatsen kan vid eventuell spuriösitet bero på att politiskt styre, ekonomi eller befolkningens mängd var orsaksfaktorer till både andel kvinnor på ordförandeposter och placering i Kvinnofridsbarometern 2017. Viktigt att tillägga är dock att ingen av beta-koefficienterna är signifikanta, vilket innebär att effekten av variablerna lika väl kan vara 0 i populationen vid en säkerhetsnivå på 95%.

Tabell 5: Resultat från en serie multipla regressionsanalyser

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Kvinnlig representation	0,325 (0,215)	0,381 (0,218)	0,377 (0,219)	0,277 (0,218)
Politiskt styre		6,580 (4,524)	6,837 (4,913)	4,428 (4,893)
Arbetslöshet			0,400 (1,413)	0,902 (1,394)
Skattesats			-0,079 (2,611)	2,099 (2,670)
Befolkningsmängd				0,00 (0,00)
Intercept	69,034 (8,645)	60,788 (10,313)	59,867 (57,064)	5,349 (59,119)
N	158	158	158	158
R ² (adj)	0,008	0,015	0,003	0,046

Kommentar: $p < 0,05^*$. Beroende variabel är kommunalt kvinnofridsarbete

Förklaringsgraden ökar från modell 1 och får högst värde när samtliga variabler har kontrollerats för i modell 4 där R² (adj) är 0,046. Det innebär att 4,6 % av variationen i kommunernas kvinnofridsarbete förklaras av den oberoende variabeln, andel kvinnor på ordförandeposter vid kontroll för politiskt styre, ekonomi och befolkningsmängd. Även fast förklaringsgraden ökar är den ändå fortsatt låg, vilket betyder att en stor del av variationen i den beroende variabeln beror på andra faktorer än de som har tagits med i modell 4.

5. Diskussion

Utifrån dels Phillips (2000) teori om att kvinnor har en större benägenhet att arbeta i kvinnors intressen mer än vad män gör, dels tidigare forskning på subnationella enheter i form av kommuner som nämnts genomgående i uppsatsen fanns det en förväntning på att resultatet skulle visa ett samband mellan högre andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen och ett gott kommunalt kvinnofridsarbete. Trots att både de enklare sambandsanalyserna och regressionsanalyserna visade att det finns ett sådant samband är det svagt. Detta beror på att kommuner med höga placeringar på Kvinnofridsbarometerens ranking 2017 hade både hög och låg andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen och vice versa. Exempel på det är att Ronneby kommuns kvinnofridsarbete blev rankat som det nästa bästa 2017, trots att andel kvinnor på ordförandeposter endast var 18,2% medan Ljusnarsbergs kommuns med 75% av kvinnor på ordförandeposterna fick placeringen 147 av 158.

Frågor man bör ställa sig är då, varför blev sambandet bland kommunerna svagt och varför blev förklaringsgraden i modell 4 i den multivariata regressionsanalysen låg trots att kontrollvariabler lagts till? En möjlig anledning är att effekten av högre kvinnlig representation i form av andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen på hur väl kommunens kvinnofridsarbete fungerar är överskattad i uppsatsen. Tidigare studiers beroende variabel har främst varit enskilda beslut om exempelvis rätten till heltid eller beslut om fördelning av resurser till olika sektorer snarare än hela kommunala ansvarsområden och hur väl de prioriteras och struktureras. Tanken var utifrån teorin om “närvarons politik” att högre andel kvinnor på höga poster skulle leda till större möjligheter för de kvinnliga politikerna att driva politiska frågor som rör kommunernas kvinnofridsarbete. Med andra ord: ju högre andel kvinnor på ordförandeposter, desto mer skulle arbetet med att hjälpa våldsutsatta kvinnor prioriteras på politisk nivå, vilket skulle visa sig i en högre ranking i Kvinnofridsbarometern. Ett eventuellt problem med det resonemanget är dock att effekten av kvinnlig representation på den här frågan kan tänkas

utebli i och med att det främst är socialnämnden som ansvarar för kvinnofridsarbetet. Hög andel kvinnliga ordföranden i andra nämnder och utskott kan därför tänkas spela mindre roll för hur kvinnofridsarbetet prioriteras. För vidare studier hade det därför varit intressant att undersöka om det finns samband mellan könsfördelningen i svenska kommuners socialnämnder och hur välfungerande deras kvinnofridsarbete är. Då hade en effekt möjligtvis varit större och ett samband starkare.

En annan möjlig anledning till att sambandet visade sig vara svagare än förväntat kan förklaras utifrån Bratton & Rays (2002) resultat i sin studie om norska kommuners tillhandahållande av barnomsorg. En teori, som i deras studie bekräftas av deras resultat, var att effekten av kvinnlig representation är som störst när en policyfråga är i ett agendasättande stadiet. I Norge började nämligen kommunerna att få ansvar för att tillhandahålla sina medborgare barnomsorg vid den tidpunkt som Bratton & Ray undersöker, vilket gjorde att de kunde se om effekten var större i det agendasättande stadiet än under följande år när den policy-frågan redan var etablerad. Att effekten av andel kvinnor på ordförandeposter på rankingen i Kvinnofridsbarometern 2017 var svagt positiv kan därför bero på att svenska kommuner har haft ansvaret att tillhandahålla våldsutsatta kvinnor och barn som har bevittnat våld med hjälp sedan införandet av den gamla Socialtjänstlagen 1982. Det innebär att kommunernas kvinnofridsarbete 2017 inte kan tänkas vara i ett agendasättande stadiet, vilket kan påverka att effekten av kvinnlig representation är låg i frågan.

Att förklaringsgraden i modell 4 i regressionsanalysen är så pass låg att endast 4,6 % av variationen i kommunernas kvinnofridsarbete kan förklaras av andel kvinnor på ordförandeposter vid kontroll för politiskt styre, ekonomi och befolkningsmängd beror på att rankingen till stor del (95,4%) förklaras av variabler som inte finns med i modellen. Att förklaringsgraden är låg är dock inget större problem då uppsatsens syftet inte har varit att försöka förklara den beroende variabeln så mycket som möjligt. Det som är viktigt att ta med är istället att den positiva effekten kvarstår trots att kontroll för andra

variabler införts, vilket är en indikator på att det finns ett samband, om än svagt, mellan andel kvinnliga ordföranden i kommunen och hur prioriterat och strukturerat kommunens kvinnofridsarbete är.

Att varken sambandet eller någon av beta-koefficienterna är statistiskt säkerställda betyder slutligen att man med statistisk säkerhet inte kan uttala sig om sambandet hade bestått om man hade tittat på ett nytt urval av kommuner. Att resultatet inte är signifikant innebär likväl inte att effekten av kvinnlig representation på kommunernas kvinnofridsarbete inte existerar i det urval av kommuner som har undersökts i den här uppsatsen. Generalisering av att sambandet gäller i samtliga av Sveriges 290 kommuner är dock inte möjligt.

6. Slutsatser

I den här uppsatsen har ett möjligt samband mellan högre andel kvinnlig representation på kommunal nivå och ett välfungerande kommunalt kvinnofridsarbete undersökts. Utifrån Phillips (2000) teori om att kvinnor behövs i politiken för att vissa frågor som specifikt rör kvinnors intressen ska drivas och prioriteras var förväntningen att högre andel kvinnor på ordförandeposter skulle ha en positiv effekt på det kommunala kvinnofridsarbetet, vilket skulle resultera i högre ranking i Unizons Kvinnofridsbarometern 2017. För att få svar på frågan genomfördes en extensiv undersökning där olika statistiska analysverktyg användes för att försöka finna belägg för att sambandet finns. Resultatet av enklare sambandsanalyser visade att det finns en svag korrelation mellan den oberoende variabeln och den beroende variabeln. Dock var sambandet inte statistiskt säkerställt. I de efterföljande linjära regressionsanalyserna visade resultatet att andel kvinnliga ordföranden hade en positiv effekt på kvinnofridsarbetet, även vid kontroll för andra faktorer. Även här var dock effekten inte statistiskt säkerställd. Förklaringsgraden i den modell som även innehöll samtliga kontrollvariabler var dessutom låg (R^2 adjusted=0,046). Sammanfattningsvis kan man säga att resultatet inte följer det mönster av en tydlig koppling mellan deskriptiv representation och substantiell representation som finns i liknande tidigare forskning. Man skulle kunna tänka sig att det dock beror på att det kommunala kvinnofridsarbetet är ett redan etablerat område inom den kommunala politiken då andra studier har visat att effekten är störst vid det agendasättande stadiet av en policyfråga. Dessutom kan effekten av andel kvinnor på ordförandeposter i kommunen på en fråga som främst rör socialnämnden ha överskattats inledande. Fortsatt forskning på betydelsen av könsfördelningen i socialnämnden för vilken prioritet det kommunala kvinnofridsarbetet får skulle därför kunna vara intressant.

7. Källförteckning

Barmark, Mimmi – Djurfeldt, Göran, 2015. Statistisk verktygslåda 0 - att förstå och förändra världen med siffror. Lund: Studentlitteratur

Bratton, Kathleen A. – Ray, Leonard P., 2002. ”Descriptive Representation, Policy Outcomes, and Municipal Day-Care Coverage in Norway”, *American Journal of Political Science*, volym 46, nr 2, s. 428–437.

Dahlstedt, Magnus, 2005. “Närvara(nde) i sin frånvaro – reflektioner kring hanna pitkins representationsbegrepp”. *Tidskrift för politisk filosofi*, nr 1 2005, årgång 9.

Delby, 2019. “Kommunerna där en kvinna aldrig styrt”. *Dagens Samhälle*. [Elektronisk] <https://www.dagensamhalle.se/nyhet/kommunerna-dar-en-kvinna-aldrig-styrt-26501>
Hämtad: 2020-04-20.

Kolada, u.å. [Elektronisk] <https://www.kolada.se/> Hämtad: 2020-04-22

Lindgren, Karl-Oskar – Vernby, Kåre, 2007. “Om kvinnorepresentation och rätten till heltid”. *Kommunal ekonomi och politik*, volym 11, nr 4, s.7-31.

Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala Universitet, u.å. “Ämnesguider om kommunernas kvinnofridsarbete. [Elektronisk] <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/kommunernas-kvinnofridsarbete/>
Hämtad: 2020-04-22

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. Att fråga och att svara. *Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.

Ekström, Veronica, 2016.. *Det besvärliga våldet: Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*. Diss. (sammanfattning) Linköping : Linköpings universitet

Phillips, Anne, 2000. *Närvarons politik: den politiska representationen av kön, etnicitet och ras*. Lund: Studentlitteratur. (1995) [Svensk översättning av *The Politics of Presence*].

Pitkin, Hanna Fenichel, 1972. *The Concept of Representation*. University of California Press, Berkeley/Los Angeles/London (1967).

Riksdagen.se, 2018. Den nya riksdagen efter valet. Riksdagen.se, september 2018. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.riksdagen.se/sv/valet-2018/den-nya-riksdagen-efter-valet/>. Hämtdatum: 2020-04-24.

Svaleryd, Helena, 2009. "Women's representation and public spending". *European journal of political economy*, vol 25, nr 2, s.186-198.

Unizon, 2015. "Kvinnofridsbarometern 2015". [Elektronisk] https://unizon.se/sites/default/files/media/kvinnofridsbarometern_2015_0.pdf Hämtad: 2020-04-19.

Unizon, 2017. "Kvinnofridsbarometern 2017". [Elektronisk] https://unizon.se/sites/default/files/media/unizons_kvinnofridsbarometer_2017.pdf Hämtad: 2020-04-19.

Unizon, 2019. "Kvinnofridsbarometern 2019". [Elektronisk] https://unizon.se/sites/default/files/media/kvinnofridsbarometern_2019_0.pdf Hämtad: 2020-04-19.

Wide, Jessika, 2011. "Kvinnors politiska representation i svenska kommuner" i Ivarsson, Andreas (red.) *Nordisk kommunforskning: En forskningsöversikt med 113 projekt*. Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet, s. 30-35